

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av sjukförsäkringslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av sjukförsäkringslagen (RP 164/2017 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 52/2017 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- avdelningschef Outi Antila, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringssekreterare Anu Kangasjärvi, social- och hälsovårdsministeriet
- chef för kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner Reija Jääskeläinen, Folkpensionsanstalten
- förmånsdirektör Anne Neimala, Folkpensionsanstalten
- regeringssekreterare Iida Huhtanen, kommunikationsministeriet
- överinspektör Joel Karjalainen, kommunikationsministeriet
- avdelningschef Olli-Pekka Rantala, kommunikationsministeriet
- sakkunnig Jaana Viemerö, Finlands Kommunförbund
- specialsakkunnig Päivi Opari, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- sekreterare Matti Norman, Suomen Esteettömät ja Paaritaksit ry
- ordförande Lars Lindroos, Suomen Palvelutaksit ry
- avdelningschef Jouni Mutanen, Suomen Taksiliitto ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- kommunikationsminister Anne Berner, kommunikationsministeriet
- social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattila, social- och hälsovårdsministeriet
- Akava ry
- Finlands näringsliv rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf

Betänkande ShUB 19/2017 rd

- Företagarna i Finland rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att bestämmelserna om ersättning av resekostnader och om verksamhet för samordning av resor i sjukförsäkringslagen ändras temporärt till utgången av 2018. Med anledning av att lagen om taxitrafik och systemet med maximipris upphävs den 1 juli 2018 föreslås det att det i sjukförsäkringslagen tas in bestämmelser om prissättningen av taxiresor som ersätts av sjukförsäkringen. Genom förordning av statsrådet ska det utfärdas bestämmelser om ett maximipris, vilket samtidigt utgör grund för maximal ersättning för sådana resekostnader för taxiresor som ersätts enligt sjukförsäkringslagen. För taxiresor som en beställningscentral som ingått avtal med Folkpensionsanstalten förmedlar och som ersätts av sjukförsäkringen ska högst det maximipris som anges i förordningen få debiteras. Villkoret för att kostnaderna för användningen av taxi ska ersättas är enligt förslaget att taxiresan har beställts från en sådan beställningscentral. Villkoret ska inte tillämpas på områden där det inte finns en beställningscentral som har ingått avtal med Folkpensionsanstalten. På sådana områden ska de färdtjänstproducenter som med Folkpensionsanstalten ingått avtal om att köra taxiresor som ersätts av sjukförsäkringen för dessa resor få debitera endast det maximipris som anges i förordningen.

I propositionen föreslås det också att det till sjukförsäkringslagen fogas en bestämmelse om ersättning för en resa till en icke-brådskande undersökning eller icke-brådskande vård när resan börjar någon annanstans än bostaden i hemkommunen. Bestämmelsen om ersättning av en följeslagares resa preciseras så, att endast den del av resan som följeslagaren och den försäkrade åkt tillsammans ersätts. Följeslagarens resa ska dock också ersättas när följeslagaren följer den försäkrade endast i endera riktningen till eller från undersöknings- eller vårdplatsen. Då ska resan som följeslagaren gjort ensam i endera riktningen till eller från undersöknings- eller vårdplatsen ersättas högst enligt kostnaderna för en resa som börjar eller slutar vid den försäkrades bostad.

Dessutom föreslås det i propositionen att bestämmelsen om verksamhet för samordning av resor ändras så, att Folkpensionsanstalten kan betala den beställningscentral som sköter samordning av resor en avgift för förmedling av resor i stället för att betala enbart för samordning eller för sammanlänkning.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses vad gäller bestämmelsen om verksamhet för samordning av resor träda i kraft den 1 januari 2018 och för de andra bestämmelsernas del den 1 juli 2018. Lagen avses gälla till utgången av 2018.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I propositionen fastställs priserna för taxiresor som ersätts av sjukförsäkringen och ersättningsgrunderna för dem, när bestämmelserna om maximipriset för taxiresor upphävs vid ingången av

Betänkande ShUB 19/2017 rd

juli nästa år. Syftet med bestämmelserna är att förutse hur stora sjukförsäkringens reseersättningar blir. Målet är även att de försäkrade inte ska behöva betala någon annan andel av priset på taxiresor än självriskandelen enligt sjukförsäkringslagen. Ett annat mål är att få alla taxiresor som ska ersättas av sjukförsäkringen att omfattas av samordningen av resor, vilket till en del hjälper till att minska ersättningsutgifterna för taxiresor. Enligt motiven har syftet varit att det ska utarbetas lagstiftning för tiden mellan det att lagen om transportservice har trätt i kraft och det att vårdreformen och förenklandet av flerkanalsfinansieringen inom social- och hälsovården, vilka är under beredning, har trätt i kraft.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att det är viktigt att man genom lagändringarna säkerställer att de försäkrade oavsett bostad kan få hälso- och sjukvårdstjänster på lika villkor, vid behov genom att använda taxi. Ett villkor för att få ersättning är enligt lagförslaget att taxiresan har beställts från en beställningscentral som har ingått avtal om direktersättningsförfarande med Folkpensionsanstalten. Bara om det inte finns någon sådan central i området ersätts en taxiresa som beställs på något annat sätt. Taxibilar som kör taxiresor som förmedlas av en beställningscentral eller som har ingått avtal med Folkpensionsanstalten får inte debitera den försäkrade mer än det maximipris som föreskrivs genom förordning. Maximipriset utgör samtidigt grunden för den maximala ersättningen till den försäkrade. Utskottet konstaterar att det är befogat att koncentrera ersättningarna till taxiresor som beställs via en beställningscentral. Den försäkrades rätt till ersättningar är i övrigt oförändrad. I enlighet med den gällande lagen krävs det att trafikförhållandena eller den försäkrades sjukdom eller handikapp förutsätter att taxi används.

De bestämmelser om maximipriserna som gäller till utgången av nästa år tryggar kontinuiteten i fråga om ersättningarna i övergångsfasen. Övergångstiden på ett halvt år kan anses vara rätt kort, och de sakkunniga ansåg att det kan uppstå oförutsedda risker vid upphandlingen av beställningscentraler. Det nuvarande direktersättningsförfarandet kan inte användas om FPA inte har något avtal med en beställningscentral eller ett transportföretag. Den försäkrade måste då ansöka om ersättning i efterskott hos FPA. Utskottet anser att det är synnerligen viktigt att FPA inleder konkurrensupphandlingen av beställningscentraler snabbt, så att det finns beställningscentraler som har ingått avtal i hela landet. Utskottet konstaterar att avtalen med beställningscentralerna kan ingås också för en längre tid än den tid som den föreslagna lagen ska vara i kraft.

Ändringarna i 20 kap. 5 § om verksamhet för samordning av resor möjliggör en ändamålsenlig samordningsverksamhet. Ett positivt syfte med tanke på de försäkrade är enligt utskottet att beställningscentralerna inte ska ta ut samtalsavgifter av den som beställer en resa och att ingen annan självriskandel uppkommer för de försäkrade än självriskandelen enligt sjukförsäkringslagen.

Vad gäller ersättningen av en följeslagares resa är målet att förenhetliga Folkpensionsanstaltens nuvarande varierande ersättningspraxis och begränsa ersättningen av följeslagarens kostnader till högst det belopp av den försäkrades egna resekostnader som ersätts. Utskottet tillstyrker förenhetligandet av ersättningspraxis.

Folkpensionsanstalten har för avsikt att konkurrensupphandla beställningscentralernas verksamhet inklusive färdtjänstkostnader under 2018. Utskottet anser att det är viktigt att man vid konkurrensupphandlingen kräver att aktörerna kan producera verksamheten effektivt och på lika grunder för de förare som har anslutit sig till beställningscentralen. För att kunna nå det inbespa-

Betänkande ShUB 19/2017 rd

ringsmål som eftersträvas genom samordningen av transporter är det ändamålsenligt att koncentrera beställningarna till beställningscentraler. Grundlagsutskottet pekar i sitt utlåtande på den risk som kan uppstå om resor som förmedlas av beställningscentralerna har dålig lönsamhet och därför minskar kraftigt. I det läget kan det i vissa fall vara oskäligt att bara resor via en beställningscentral ersätts från sjukförsäkringen. Social- och hälsovårdsutskottet anser att det är viktigt att förordningen för övergångstiden bereds i samarbete mellan ministerierna och övriga myndigheter och att man vid beredningen hör olika kundgrupper och andra aktörer inom branschen. Man bör noga följa hur lagens syften nås och vilka konsekvenser den har.

Det finns betydande kommunikationsmässiga utmaningar som hänför sig till ikraftträdandet av lagen, övergångstiden och även den senare verkställigheten. Särskilt det att ersättningen avskaffas för taxiresor som inte beställts från en beställningscentral kräver omsorgsfull information om ändringens konsekvenser för kunderna och till exempel personalen inom hälso- och sjukvården.

Utskottet konstaterar att det är lämpligt att bara bestämmelserna om maximipriserna ska vara i kraft temporärt. För att förslaget ska vara lagtekniskt tydligt föreslår utskottet att det föreskrivs om de ändringar som gäller temporärt i ett nytt lagförslag 2.

DETALJMOTIVERING

Lagförslag 1

7 a §. Maximipriset för taxiresor som ersätts av sjukförsäkringen. Grundlagsutskottet ansåg i sitt utlåtande att som bestämmelsen om regional variation i fråga om maximipriserna nu är formulerad är den allt för allmän och därför problematisk. Den måste kompletteras med grunder för regional variation för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Utifrån uppgift till social- och hälsovårdsutskottet behövs det inte bestämmelser om regional variation för den halvårsperiod som maximipriserna är i kraft. Utskottet föreslår att den mening i 7 a § som säger att priset kan variera områdesvis stryks.

8 §. Grund för ersättning för resekostnader samt fastställande av ersättningstaxan. Enligt det föreslagna 8 § 2 mom. används maximipriset som grund för ersättningen om man inte har kommit överens om en lägre prissättning med tjänsteproducenten. Om den försäkrade använder taxi som inte enligt den föreslagna 7 a § är bunden av maximipriset för taxiresor inom sjukförsäkringen, kan maximipriset inte användas som ersättningsgrund. Utskottet föreslår att 8 § 2 mom. preciseras så att om någon annan taxi används, betalas till den försäkrade skäligen kostnader för resan.

Ikraftträdandebestämmelsen. Utskottet föreslår att de temporära ändringarna ska vara i kraft till utgången av 2018.

Betänkande ShUB 19/2017 rd

Lagförslag 2

4 kap.

8 §. Grund för ersättning för resekostnader samt fastställande av ersättningstaxan. Det föreslås att hänvisningen till 7 a §, som föreslås gälla temporärt, stryks i 2 mom. I övrigt motsvarar ändringsförslaget den föreslagna ändringen i lagförslag 1.

19 kap.

1 §. Rätt att få uppgifter. Utskottet föreslår att ordalydelsen i 19 kap. 1 § 5 mom. ändras så att den motsvarar 20 kap. 5 §.

Ikraftträdandebestämmelsen. Bestämmelserna om verksamhet för samordning av resor träder i kraft den 1 januari 2018, och 4 kap. 8 § 2 mom. föreslås träda i kraft den 1 januari 2019, dvs. när giltighetstiden för den temporära lagen upphör. Till övriga delar avses lagen träda i kraft den 1 juli 2018.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 164/2017 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner ett nytt lagförslag 2. (Utskottets nya lagförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om temporär ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 4 kap. 2 § 1 mom., 7 § 2 och 3 mom. och 8 § 2 mom., samt 20 kap. 5 §, av dem 4 kap. 7 § 2 och 3 mom. sådant **det** lyder i lag 1655/2015 och 4 kap. 8 § 2 mom. sådant **det** lyder i lag 929/2009, samt

Betänkande ShUB 19/2017 rd

fogas temporärt till 4 kap. **en ny 3 a och 7 a §** som följer:

4 kap.

Ersättning för resekostnader

2 §

Andra personers än försäkrades resor

Kostnaderna för en följeslagares resa ersätts såsom den försäkrades kostnader enligt det förmånligaste till buds stående färdstättet, om följeslagaren har varit nödvändig på resan. Följeslagarens resa ersätts endast till den del följeslagaren har färdats tillsammans med den försäkrade. Om följeslagaren följer den försäkrade bara till eller från undersöknings- eller vårdplatsen, ersätts den resa till eller från platsen som följeslagaren har färdats ensam högst enligt vad resan skulle ha kostat om den hade påbörjats eller avslutats vid den försäkrades bostad enligt 3 a §.

3 a §

Avgångsplats för en icke-brådskande resa

Kostnaderna för en försäkrads resa till en icke-brådskande behandling eller till icke-brådskande vård ersätts enligt vad resan skulle ha kostat om den hade påbörjats vid den enligt lagen om hemkommun (201/1994) bestämda bostad i hemkommunen som antecknats i befolkningsdatasystemet. Om den försäkrade inte har hemkommun i Finland anses resan ha påbörjats på den adress där den försäkrade enligt egen uppgift huvudsakligen vistas.

7 §

Ersättningens belopp och självriskandel

En försäkrads resekostnader för användning av taxi ersätts dock endast om taxiresan har beställts från en beställningseentral som har ingått avtal om direktersättningsförfarande med Folkpensionsanstalten. Detta krav tillämpas dock inte om taxiresan beställts på ett område där det inte finns någon sådan beställningseentral.

Om det sammanlagda beloppet av de resekostnader för ersättningsgilla resor enligt denna lag eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner som den försäkrade själv ska betala och som uppstått under ett och samma kalenderår överstiger 300 euro (årlig självriskandel), ersätts den överskjutande delen till fullt belopp, dock högst till ett belopp som motsvarar den fastställda ersättningstaxan.

Betänkande ShUB 19/2017 rd

7 a §

Maximipriset för taxiresor som ersätts av sjukförsäkringen

Bestämmelser om det maximipris för en taxiresa som ersätts av sjukförsäkringen och som tas ut hos den försäkrade utfärdas genom förordning av statsrådet. Maximipriset ska grunda sig på de disponibla medlen **för ersättningar** och kostnaderna för transporten på så sätt att det i priset ingår en skälig vinst. ~~Maximipriset kan variera områdesvis.~~ Vid beredningen av förordningen och ändringar av den ska social- och hälsovårdsministeriet höra Folkpensionsanstalten och de organisationer som företräder de berörda aktörerna.

En färdtjänstproducent som kör taxiresor som förmedlas av en sådan beställningscentral som med Folkpensionsanstalten ingått avtal om direktersättningsförfarande får för resor som förmedlats av beställningscentralen debitera högst det maximipris som avses i 1 mom. På ett område där det inte finns någon sådan beställningscentral gäller maximipriset taxiresor i fråga om vilka färdtjänstproducenten med Folkpensionsanstalten har ingått avtal om att köra taxiresor som ersätts av sjukförsäkringen.

8 §

Grund för ersättning för resekostnader samt fastställande av ersättningstaxan

Grunden för ersättning för användning av taxi är **i fråga om sådan taxi som avses i 7 a § 2 mom.** det maximipris som avses i 7 a § **1 mom.**, om inte Folkpensionsanstalten med tjänstproducenten har kommit överens om en lägre prissättning än maximipriset. **Om någon annan taxi används, betalas till den försäkrade skäliga kostnader för resan.**

20 kap.

Särskilda bestämmelser

5 §

Verksamhet för samordning av resor

~~Av förmånsutgifterna kan Folkpensionsanstalten betala den som med stöd av avtal sköter samordning av resor en avgift för förmedling av resor som ersätts enligt denna lag. Avgiftens belopp överenskomms särskilt i respektive fall.~~

~~Folkpensionsanstalten kan konkurrensutsätta dem som tillhandahåller tjänster för samordning av resor samt trafikidkare som idkar beställningstrafik, varvid lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) ska tillämpas. Då kan den avgift som betalas för förmedlingen och resans pris bestämmas utgående från resultatet av konkurrensutsättningen.~~

Betänkande ShUB 19/2017 rd

Denna lag träder i kraft den 20 januari 2018. Lagens 20 kap. 5 § träder emellertid i kraft redan den 1 januari 2018. Den gäller till och med den 31 december 2018.

Utskottets nya lagförslag 2

2.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 4 kap. 2 § 1 mom., 7 § 2 och 3 mom., 8 § 2 mom., 19 kap. 1 § 5 mom. samt 20 kap. 5 §, av dem 4 kap. 7 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i lag 1655/2015, 8 § 2 mom. sådant det lyder i lag 929/2009 och 19 kap. 1 § 5 mom. sådant det lyder i lag 890/2006, samt fogas till 4 kap. en ny 3 a § som följer:

4 kap

Ersättning för resekostnader

2 §

Andra personers än försäkrades resor

Kostnaderna för en följeslagares resa ersätts såsom den försäkrades kostnader enligt det förmanligaste till buds stående färdstättet, om följeslagaren har varit nödvändig på resan. Följeslagarens resa ersätts endast till den del följeslagaren har färdats tillsammans med den försäkrade. Om följeslagaren följer den försäkrade bara till eller från undersöknings- eller vårdplatsen, ersätts den resa till eller från platsen som följeslagaren har färdats ensam högst enligt vad resan skulle ha kostat om den hade påbörjats eller avslutats vid den försäkrades bostad enligt 3 a §.

Betänkande ShUB 19/2017 rd

3 a §

Avgångsplats för en icke-brådskande resa

Kostnaderna för en försäkrads resa till en icke-brådskande behandling eller till icke-brådskande vård ersätts enligt vad resan skulle ha kostat om den hade påbörjats vid den enligt lagen om hemkommun (201/1994) bestämda bostad i hemkommunen som antecknats i befolkningsdatasystemet. Om den försäkrade inte har hemkommun i Finland anses resan ha påbörjats på den adress där den försäkrade enligt egen uppgift huvudsakligen vistas.

7 §

Ersättningens belopp och självriskandel

En försäkrads resekostnader för användning av taxi ersätts dock endast om taxiresan har beställts från en beställningscentral som har ingått avtal om direktersättningsförfarande med Folkpensionsanstalten. Detta krav tillämpas dock inte om taxiresan beställts på ett område där det inte finns någon sådan beställningscentral.

Om det sammanlagda beloppet av de resekostnader för ersättningsgilla resor enligt denna lag eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner som den försäkrade själv ska betala och som uppstått under ett och samma kalenderår överstiger 300 euro (årlig självriskandel), ersätts den överskjutande delen till fullt belopp, dock högst till ett belopp som motsvarar den fastställda ersättningstaxan.

8 §

Grund för ersättning för resekostnader samt fastställande av ersättningstaxan

Grunden för ersättning för användning av taxi är det maximipris som Folkpensionsanstalten har kommit överens om med tjänsteproducenten. Om sådan taxi används i fråga om vilken Folkpensionsanstalten inte har kommit överens om maximipriset med tjänsteproducenten, betalas till den försäkrade skäligen kostnader för resan.

Betänkande ShUB 19/2017 rd

19 kap

Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter

1 §

Rätt att få uppgifter

Dessutom har Folkpensionsanstalten trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att av den som enligt 20 kap. 5 § med stöd av ett avtal sköter samordning av resor få uppgifter om namn och personbeteckning på försäkrade samt sådana uppgifter om resor, färdstätt och färdtjänstproducenter som behövs för betalning av avgifter för förmedling av resor som ersätts enligt denna lag.

20 kap

Särskilda bestämmelser

5 §

Verksamhet för samordning av resor

Av förmånsutgifterna kan Folkpensionsanstalten betala den som med stöd av avtal sköter samordning av resor en avgift för förmedling av resor som ersätts enligt denna lag. Avgiftens belopp överenskomms särskilt i respektive fall.

Folkpensionsanstalten kan konkurrensutsätta dem som tillhandahåller tjänster för samordning av resor samt trafikidkare som idkar beställningstrafik, varvid lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) ska tillämpas. Då kan den avgift som betalas för förmedlingen och resans pris bestämmas utgående från resultatet av konkurrensutsättningen.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 19 kap. 1 § 5 mom. och 20 kap. 5 § träder emellertid i kraft redan den 1 januari 2018 och 4 kap. 8 § 2 mom. först den 1 januari 2019.

Helsingfors 1.12.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Hannakaisa Heikkinen cent
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna

Betänkande ShUB 19/2017 rd

medlem Arja Juvonen saf
medlem Niilo Keränen cent
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Sanna Lauslahti saml
medlem Anne Louhelainen blå
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Pekka Puska cent
medlem Sari Raassina saml
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Vesa-Matti Saarakkala blå
medlem Kristiina Salonen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.